

ANNEX II

De l'home com a mesura de totes les coses

Què diuen que va dir Protàgores d'Abdera, sofista. I certament no ho va dir pas per dir-ho (tot i que sí, perquè era sofista), sinó per dir que en dir-ho se sabia art i part de tot, car tot estava en el que ell, o bé hom, qualsevol, pot dir. I si no és el dir, l'haver-hi i prou no s'esdevé sinó aliè a l'home o humà, i això a l'home, que diu, què li importa. És clar que Parmènides va dir que sí que importa, car és el respecte degut a allò, Tot, que no se sap, o incognoscible. Però per un sofista el respecte i l'incognoscible són el trumfo en què ell va dient i ja m'atraparan (els de la Veritat, sigui els que la respecten i callen, sigui els que la titulen en gran, platònics *et alia*).

Però Protàgores tenia raó, ja que només l'home mesura les coses, i no sabent d'altri que mesura, tota mesura és humana, i tota desmesura de la Naturalesa o Existent. I no tenia raó, perquè l'home mesura com un cec, per més que el cec no tingui res més que la seva mesura, tacte, palpació, forma o sensació que li explica allò que hi ha.

La frase, per tant, és completament tautològica, certa i falsa alhora.

El problema és la seva literalitat, o qui se la pren literalment, gran excusa per a científics i nominadors del Real. Si hi ha saber, neix de mesura humana. Ara bé, el saber és el saber de la mesura? O bé hi ha un saber de la desmesura?

Però què passa si el saber de la desmesura és un no saber? Quin valor ens dóna, si no místic? Com acceptar una mesura de la desmesura que ens diu que no hi ha manera de mesurar? No és útil.

Greu divorci: el saber ha de ser útil o no? Com pot ser saber un saber no útil, no utilitarista? Els sabers orientals, grans valedors del saber inútil, que per ells és l'únic saber, no serveixen als seus pobles rondinaries i treballadors i fornicadors i bevedors i dormilegues, o bé els han servit fins que els portuguesos començaren a treure el cap per la costa de Macao, i llavors... El món contemporani occidental no sap ni vol saber res d'aquest saber de la desmesura. I el camí de Protàgores és el camí de les coses, el camí esguerrat, que digué la deessa a Parmènides.

Així, què fem amb el camí del ser, i no de les coses? Qui el segueix, Parmènides? Com es segueix? On porta?

El Respecte no és útil, diuen. El silenci tampoc.

Però el món, en allò essencial, segueix ara aquí igual que en època dels grecs.

El camí de les coses, i de la mesura de les coses, és davant nostre, evident. Suïcida.

I el camí de la desmesura, resta aparentment tancat, almenys dialècticament, car és místic.

La modernitat, però, Protàgores, gran mesurador, conté un frau immens: el camí del ser porta a un lloc encara no incorporat realment: l'èthos, o ètica, o comportament del saber. De quin saber?

Del que mesura la desmesura. Del que treballa amb un ull atent, grandios, davant la desmesura. El frau radica en el seu oblit, en l'oblit del camí del ser, o del respecte, o de la veritat: que el que se sap, o es mesura, no sap. No aporta cap saber d'allò que cal fer, que es pot fer o no fer. Saber coses no és saber si no hi ha una més autèntica mesura de les coses: el fet que estiguem, sempre, instal·lats per sempre en la desmesura que no sabem.

Però amb Protàgores, els llestos, no pas els intel·ligents, trobaren la mesura humana, exactament la que et permet remenar-ho tot entre els humans, la que tenim ara, la que ens serveix immanentment, ara i aquí, però alhora no ens serveix, no ens orienta, no ens parla, no sap de la gran desmesura en què som.

Protàgores hauria d'haver dit: "L'home és la mesura de totes les coses que ell mesura".

No avancem molt, però almenys no cometem un frau. Parmènides hauria posat Protàgores, i a tots els sofistes, en el camí de la doxa, de l'error, amb els molts, en el camí de les coses. Però al mateix temps Parmènides hauria estat d'acord en que l'home és la mesura de totes les coses que ell mesura, perquè no té cap manera pròpia, natural, de mesurar la desmesura, l'il·limitat d'Anaximandre, l'incognoscible, perquè el ser és tot ell rodó, o sigui, absolut. No li falta res. I per això, paradoxalment, no pot saber res ònticament, metafísicament.

JMa Uyà